

ДОКТРИНА У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

МІЖНАРОДНИЙ СУД ООН ВСТАНОВИВ, ЩО РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПОРУШИЛА СВОЇ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ЧАСТИНИ 1 СТАТТІ 9 МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО БОРТЬБУ З ФІНАНСУВАННЯМ ТЕРОРИЗМУ*

<...>

2. Стверджуване порушення частини 1 статті 9

99. Частина 1 статті 9 Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму (ICSFT) передбачає:

“Отримавши інформацію про те, що особа, яка скоїла злочин або підозрюється у скоєнні злочину, зазначеного у статті 2, може знаходитись на її території, відповідна держава-учасниця вживає таких заходів, які можуть бути необхідними відповідно до її внутрішнього законодавства для розслідування фактів, наведених у цій інформації.”

<...>

102. Стаття 9 ICSFT стосується зобов'язання держави-учасниці Конвенції розслідувати заяви про вчинення злочинів фінансування тероризму підозрюваними, які перебувають на її території.

103. Суд знову почне з розгляду порогу доказування для виникнення зобов'язання розслідувати факти ймовірного злочину фінансування тероризму. Поріг, встановлений частиною 1 статті 9, є достатньо низьким. Щоб виникло зобов'язання щодо проведення розслідування, частина 1 статті 9 вимагає лише, щоб держава-учасниця отримала інформацію про те, що особа, яка вчинила або “імовірно” вчинила злочин фінансування тероризму, може перебувати на її території. За обставин, коли така інформація лише “стверджує” про вчинення злочину, зазначеного у статті 2, немає необхідності доводити вчинення такого злочину. Дійсно, метою розслідування є виявлення фактів, необхідних для встановлення факту вчинення кримінального правопорушення. Усі деталі стверджуваного правопорушення можуть бути ще невідомі, тому надані факти можуть носити загальний характер. Крім того, для виникнення зобов'язання провести розслідування стаття 9 не вимагає, щоб держава-учасниця отримувала інформацію від іншої держави-учасниці. Достовірна інформація, отримана з будь-якого іншого джерела, може спричинити виникнення зобов'язання провести розслідування.

* Витяг із рішення Міжнародного суду ООН у справі “Застосування Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму та Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації” (Україна проти Російської Федерації) від 31 січня 2024 року. Див.: Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Ukraine v. Russian Federation). Judgment of International Court of Justice. 31 January 2024. No 166 <<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/166/166-20240131-jud-01-00-en.pdf>> (accessed: 26.02.2024).

104. Водночас Суд вважає, що *стаття 9 не вимагає ініціювання розслідування необґрунтованих звинувачень у фінансуванні тероризму. Вимагання від держав-учасниць проведення таких розслідувань не відповідало б об'єкту та меті ICSFT.*

105. Якщо держава-учасниця отримала достатню інформацію про ймовірне фінансування тероризму, вчинене особою, яка перебуває на її території, вона повинна провести змістовне розслідування стверджуваних фактів відповідно до законів і процедур, яких вона зазвичай дотримується, коли отримує інформацію про вчинення тяжкого злочину. Крім того, *виконуючи своє зобов'язання щодо розслідування, держава-учасниця також повинна прагнути співпрацювати з будь-якими іншими зацікавленими державами-учасницями та негайно інформувати їх про результати свого розслідування (дивись частину 6 статті 9 ICSFT).* Таке зобов'язання співпрацювати у розслідуванні злочинів фінансування тероризму, також обумовлено об'єктом і метою ICSFT, яка, як зазначено в її преамбулі, полягає у «зміцненні міжнародного співробітництва між державами» у запобіганні та припиненні фінансування тероризму.

106. Далі Суд розгляне, чи отримала Російська Федерація достатню інформацію, щоб вимагати від неї розслідування яких-небудь злочинів, передбачених у статті 2 ICSFT. Україна вказала на кілька вербальних нот, надісланих її Міністерством закордонних справ до Міністерства закордонних справ Російської Федерації, які, як вона стверджує, містили достовірні звинувачення щодо фінансування тероризму особами на території Відповідача. Суд зосередить свою увагу на трьох таких документах: вербальних нотах від 12 серпня 2014 року, 29 серпня 2014 року та 3 листопада 2014 року. <...>

107. На думку Суду, вищезазначені три документи, зокрема вербальні ноти від 12 серпня 2014 року та 29 серпня 2014 року, містили достатньо детальні твердження, щоб спричинити виникнення у Російської Федерації зобов'язання провести розслідування фактів, які в них стверджуються. Отримана інформація включала стислий перелік типів дій, які ймовірно вчиняли члени озброєних груп, пов'язаних з ДНР та ЛНР, які Україна вважала діями, передбаченими ICSFT, імена кількох осіб, підозрюваних у фінансуванні тероризму, та деталі щодо використаних рахунків та типів предметів, придбаних на перераховані кошти. Суд вважає, що така інформація відповідала відносно низькому порогу, встановленому статтею 9, і, отже, вимагала розслідування з боку Відповідача.

108. У світлі вищезазначеного висновку Суд має тепер встановити, чи виконала Російська Федерація своє зобов'язання щодо проведення змістовного розслідування фактів, викладених у вербальних нотах. Міністерство закордонних справ Російської Федерації вперше відповіло на повідомлення від України вербальною нотою від 14 жовтня 2014 року. У цьому повідомленні міністерство повідомило Україну про «необхідність надати російській стороні фактичні дані щодо питань, порушених» в повідомленнях від України. Однак Російська Федерація не надала роз'яснень щодо того, яка конкретна додаткова інформація потрібна.

109. Згодом, 31 липня 2015 року, у відповідь на інформацію, отриману від України, Міністерство закордонних справ Російської Федерації надіслало Україні вербальну ноту з додатковою інформацією щодо дій, вжитих російськими компетентними органами. Це включало результати розслідування щодо двох підозрюваних. В обох випадках Російська Федерація дійшла висновку, що ці особи не були причетні до надання фінансової підтримки ДНР і ЛНР. Однак, Відповідач не надав чіткої інформації щодо інших підозрюваних, щодо яких в повідомленнях від України вказується їх перебування на території Росії. Щодо одного звинувачення Російська Федерація заявила, що видала ордери на отримання персональних даних та інформації про рахунки підозрюваних. Стосовно кількох інших підозрюваних Російська Федерація відповіла, що ці особи або “[не] знаходяться в Російській Федерації”, або їх місцезнаходження неможливо встановити. Насамкінець, щодо інформації, отриманої в українській вербальній ноті від 29 серпня 2014 року, Міністерство закордонних справ Росії лише відповіло, що “слідчо-оперативна робота зі встановлення зазначених осіб <...> проводиться в [поточний] час”.

110. Суд бере до уваги тривалість часу, який минув, перш ніж Російська Федерація надала вищезазначені відповіді на українські вербальні ноти. <...> Тому примітно, що майже через рік після отримання українських звинувачень Російська Федерація, здається, навіть не змогла ідентифікувати кількох підозрюваних. Крім того, у міру того, як Відповідач зіткнувся з труднощами під час встановлення місцезнаходження або особи деяких підозрюваних, названих в українських повідомленнях, він мав прагнути співпрацювати з Україною для проведення необхідних розслідувань і вказувати Україні, яка додаткова інформація може бути необхідною (див. пункт 105 вище).

111. У світлі вищевикладеного Суд приходить до висновку, що Російська Федерація порушила свої зобов'язання згідно з частиною 1 статті 9 ICSFT.
<...>